

WARTOŚĆ OPASOWA I RZEŻNA BUHAJKÓW MIESZAŃCÓW TRÓJRASOWYCH
PO KROWACH CZERWONO-BIAŁYCH I BUHAJACH RASY AYRSHIRE
FIŃSKICH I CZERWONO-BIAŁYCH SZWEDZKICH

*Irena Skrzyżala, Barbara Strządała, Hanna Czaja,
Józef Romer, Paweł Cieślak*

Instytut Zootechniki
Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Grodźcu Śl.,
Zakład Hodowli Bydła w Balicach

WSTĘP

Bydło czerwono-białe w warunkach hodowli zarodowej cechuje się wysokimi parametrami użytkowości mlecznej i mięsnej [1, 5]. W hodowli masowej, przy niewysokiej jeszcze użytkowości mlecznej, podkreśla się jego dobrą przydatność do opasania i wysoką wartość rzeżną [2-4, 6]. Ocena taka potwierdzona została w wielu badaniach. W latach siedemdziesiątych w południowo-wschodnich rejonach kraju, w warunkach pogórza na miejsce bydła polskiego czerwonego wprowadzono w masowej hodowli bydło rasy czerwono-białej. W Instytucie Zootechniki w Zootechnicznym Zakładzie Doświadczalnym Grodziec Śl. podjęto prace badawcze nad doskonaleniem cech użytkowości mlecznej tego bydła przy użyciu buhajów czerwono-białych szwedzkich (SRB) i Ayrshirów fińskich (AF). Ze względu na wspomniane walory rzeżne bydła czerwono-białego postanowiono przebadać, czy dolew krwi bydła rasy SRB i AF nie spowoduje istotnego pogorszenia tych cech u mieszańców trójrasowych.

MATERIAŁ I METODA

Doświadczenie przeprowadzono na 45 buhajkach podzielonych na trzy grupy. Grupę I (kontrolną) stanowiły buhajki czerwono-białe, grupę II - mieszańce (czb x SRB) x AF, grupę III - mieszańce (czb x AF) x SRB. W okresie doświadczalnym, tj. od 121 do 455 dnia życia, buhajki żywiono indywidualnie suchą granulowaną mieszanką pełnodawkową, wykonywano kontrolne ważenia zwierząt i pomiary zoometryczne. Po ukończeniu 15 miesięcy życia po 8 zwierząt z każdej grupy podda-

no ubojowi kontrolnemu, przeprowadzając szczegółową dysekcję prawej płuć wg metodyki SOMB.

WYNIKI

W wieku 120 dni (tab. 1) najwyższą średnią masę ciała (112,4 kg) uzyskiwały buhajki grupy kontrolnej. Mieszańce (czb x SRB) x AF były lżejsze średnio o 12,5 kg, a mieszańce (czb x AF) x SRB średnio o 5,8 kg. W wieku 15 miesięcy buhajki rasy czb ważyły średnio 434,7 kg i utrzymały przewagę masy ciała nad mieszańcami, wynoszącą odpowiednio: 27,8 i 17,9 kg. Różnice były statystycznie nieistotne.

T a b e l a 1

Charakterystyka buhajków doświadczalnych

Wyszczególnienie	Grupa		
	I czb	II (czb x SRB) x AF	III (czb x AF) x SRB
Liczebność	15	15	15
Masa ciała, kg			
120 dzień życia	112,4	99,9	106,6
455 dzień życia	434,7	406,9	416,8
Średni przyrost dzienny, g			
121-455 dni	964	916	926
Pomiary zoometryczne, cm w wieku 15 miesięcy			
Wysokość w kłębie	106,7	105,9a	110,3b
" w krzyżu	109,7	106,3c	112,5d
Głębokość kl. piersiowej	49,0c	46,4	45,1d
Szerokość kl. piersiowej	34,0a	32,7c	37,5bd
Obwód kl. piersiowej	130,3a	128,7c	136,9bd
Szerokość przodu	35,6a	35,0c	37,4bd
Spiralny obwód udźca	125,2a	123,5c	130,5bd

a,b - Wartości oznaczone tymi literami różnią się między sobą istotnie.

c,d - Wartości oznaczone tymi literami różnią się między sobą wysoce istotnie.

Najwyższy średni przyrost dzienny (964 g) uzyskały buhajki czerwono-białe, a najniższy (916) mieszańce (czb x SRB) x AF, przy czym różnice były statystycznie nieistotne. Wykonane w 15 miesiącu pomiary zoometryczne wykazały, że mieszańce grupy III były istotnie wyższe w kłębie i wysoce istotnie wyższe w krzyżu w porównaniu z mieszańcami grupy II, które charakteryzowały się najniższą wartością tych pomiarów. W porównaniu z grupą kontrolną i buhajkami grupy II mieszańce grupy III charakteryzowały się również istotnie i wysoce istotnie większym pomiarem obwodu i szerokości klatki piersiowej oraz szerokości przodu, a także spiralnego obwodu udźca. Przed ubojem w wieku 15 miesięcy, przy statystycznie nieistotnych różnicach między grupami najwyższą masę ciała (423,9 kg) uzyskały buhajki grupy I, najniższą (396,1 kg) - mieszańce grupy II, a pośrednią (414,6 kg) - mieszańce grupy III (tab. 2).

Podobne zróżnicowanie między grupami wystąpiło również w masie tuszy schłodzonej. Najniższą wydajnością rzeźną netto (62,7%) charakteryzowały się buhajki grupy I. Mieszańce grupy II w porównaniu z grupą I miały wydajność rzeźną netto wyższą o 2,1 jednostek procentowych, zaś mieszańce grupy III wyższą o 0,8 jednostek procentowych. Różnice były nieistotne, bo liczebność w grupach była mała, ale bezwzględne różnice były duże. Mieszańce obu grup różniły się między sobą istotnie pod względem udziału mięsa w półtuszy i powierzchni m.l.d. na korzyść grupy III. Istotne różnice między grupą II a buhajami czystorasowymi i mieszańcami grupy III stwierdzono również, porównując stosunek mięsa do kości. Najkorzystniejszy był on w grupie I (3,67). Nie stwierdzono istotnych różnic między grupami pod względem ilości mięsa, ilości i udziale tłuszczu i kości półtuszy. Badane grupy nie różniły się także istotnie stosunkiem mięsa do tłuszczu.

Najwyższą produkcję masy ciała z 1000 jednostek owsianych (161,1 kg) stwierdzono u mieszańców grupy II, najniższą (141,5 kg) - w grupie III; różnica między tymi grupami była statystycznie istotna.

Pod względem produkcji tuszy i mięsa z 1000 j. o. badane grupy nie różniły się między sobą istotnie, przy czym najwyższe wartości tych cech stwierdzono u mieszańców grupy II, a najniższe w grupie III.

T a b e l a 2

Analiza rzeźna buhajków doświadczalnych

Wyszczególnienie	Grupa		
	I czb	II (czb x SRB) x AF	III (czb x AF) x SRB
Liczebność	8	8	8
Masa ciała przed ubojem, kg	423,9	396,1	414,6
Masa tuszy schłodzonej, kg	227,8	216,9	223,1
Wydajność rzeźna netto, %	62,7	64,8	63,5
Przyrost dzienny netto, g	511	488	491
Masa półtuszy schłodzonej, kg	110,5	105,6	107,5
w tym:			
mięso, kg	75,9	71,9	74,5
mięso, %	68,8	68,1a	69,3b
tłuszcz, kg	13,9	12,8	12,3
tłuszcz, %	12,4	12,1	11,5
kości, kg	20,7	20,8	20,6
kości, %	18,8	19,8	19,2
Stosunek mięsa do kości	3,67b	3,45a	3,62b
Stosunek mięsa do tłuszczu	5,71	5,73	6,15
Powierzchnia mld, cm ²	76,9	65,3a	76,7b
Produkcja z 1000 j. ow.			
masa ciała, kg	153,0	161,1a	141,5b
tuszy, kg	104,9	108,4	101,9
mięsa, kg	68,6	70,2	68,0

a,b - Wartości oznaczone tymi literami różnią się między sobą istotnie.

Na podstawie uzyskanych wyników można wnioskować, że mieszańce trójrasowe o wyższym udziale krwi rasy AF (1/4 czb, 1/4 SRB, 1/2 AF i SRB, 1/4 czb, 1/4 AF, 1/2 SRB) charakteryzowały się nieznacznym pogorszeniem cech przydatności opasowej w porównaniu z buhajami czerwono-białymi, natomiast pod względem wartości rzeźnej obie grupy mieszańców uzyskały wartości zbliżone do buhajków rasy czb.

PIŚMIENICTWO

1. Jasiorowski H. i in.: Użytkowanie bydła, 1972, 221-238.
2. Łappa H. i in.: Przegl. Hod., 1969, 12, 3-7.
3. Nahlik K.: Wyd. Własne IZ, 1973, 234, 59.
4. Romer J.: Zagadnienia produkcji młodego bydła rzeźnego, 1973, 7-41.
5. Zalewski W. i in.: Hodowla bydła, 1979, 119-121.
6. Ziemiński R.: Przegl. Hod., 1969, 12, 3-7.

*I. Skrzyżala, B. Strządała, H. Czaja,
J. Romer, P. Cieślak*

THE FATTENING AND SLAUGHTER VALUE OF THREE-BREEDS CROSSBRED BULLS: (RED AND WHITE X SRB) X AYRSHIRE AND (RED AND WHITE X X AYRSHIRE) X SRB

S u m m a r y

The experiment was carried out in Institute of Animal Production, Experimental Station Grodziec Śl. 45 bulls divided into 3 groups were observed: group I - Red and White bulls as control, group II - crossbred (Red and White x SRB) x A, group III - crossbred (Red and White x A) x SRB. The results obtained indicated that the three-breeds bulls with higher level of Ayrshire or SRB blood characterized a slight downfall of fattening value in comparison to the Red and White bulls. However, the slaughter value of both crossbred groups was similar to purebred group.

И. Скжижалея, Б. Стжондала, Х. Чая, Ю. Ромер, П. Цесляр

ОТКОРМОЧНАЯ И УБОЙНАЯ ЦЕННОСТЬ ТРЕХПОРОДНЫХ БЫЧКОВ:
(КРАСНО-ПЕСТРАЯ X ШВЕДСКАЯ КРАСНО-ПЕСТРАЯ) X АЙРШИР
ФИНСКИЙ И (КРАСНО-ПЕСТРАЯ X АЙРШИР ФИНСКИЙ)
X ШВЕДСКАЯ КРАСНО-ПЕСТРАЯ

Р е з ю м е

Опыт переведено в Экспериментальной станции Зоотехнического института Гродзец Сль. К опыту взяли 45 бычков, разделенных в 3 группы: I (контрольная) - чистопородные красно-пестрые бычки, II - помеси (красно-пестрая x шведская красно-пестрая) x айршир финский, III - (красно-пестрая x айршир финский) x шведская красно-пестрая. Полученные результаты доказали, что трехпородные помеси с высшим доливом крови айрширской или шведской пород, характеризировались незначительным снижением откормочной пригодности по сравнению с бычками красно-пестрой породы.

В отношении к убойной ценности помеси II и III группы получили стоимости похоже на чистопородную группу.